CİNSEL EĞİTİM SORUNU

Cavit BİNBAŞIOĞLU

Her yaşam sorunu gibi, gelişimin bir boyutu olarak ortaya çıkan cinsel gelişim sorunları ile ilgili bilgilerin verilmesini amaçlayan bir «eğitim»in olması da gerekir. Fakat, kanımca, asıl önemli olan sorun çocuklara ve gençlere cinsel eğitimin verilip verilmeyeceği değil, ne zaman, nerede, hangi konular aracılığıyla ve nasıl verileceğidir.

Önce şunu bilmek gerekir : Cinsel gelişim bir günde ortaya çıkan bir olgu değildir. Cinsel gelişim, boyumuzun uzaması, ağırlığımızın artması gibi uzun bir sürede oluşur. Bunun için, diyebiliriz ki, çocuğun ta doğumdan itibaren, çocukluktan kurtulduğu ergenlik yıllarına kadar cinsel gelişim, uzun bir zaman içinde, çeşitli evreler geçirir. Her evrenin kendine özgü bir özelliği ve bu özelliğe uygun eğitimi olabilir. Çocuk, bu evrelere karşı çok kez bilinçli olmadığından, eğitimi de —buna uygun olarak— eğiticiler tarafından, çok kez çocuk farkına varmadan yapılır. Eğitimcinin yapacağı iş, psikoseksüel bir nitelik taşıyan bu evreleri tanımak, çocuğun bu evrelerde saplanıp kalmasına fırsat vermeden, anlayışlı ve makul tepkilerle çocuğu yetişkinlerin normal yaşamına hazırlamaktır. Bunların tümüne birden «cinsel eğitim» denir o halde, cinsel eğitim, çocuğa ve eğitimciye yönelik yönleri bulunan bir niteliğe sahiptir. Kişinin yaşamında doğuştan erinliğe erinceye kadar en az 13 - 15 yıl süren bir zaman dilimi içinde gerçekleşir. Bunu —genç, yetişkin oluncaya kadar— 3 - 5 yıl daha izler.

Eğitimde hiç unutulmaması gereken şey, çocuğun **kişiliğinin cinsiyet temeli üzerine oturduğudur.** Yani, kızdan «kız» gibi, erkek çocuklardan da «erkek» gibi davranışlar beklenir. Eğitici olarak bizim etkilerimiz, bunu kolaylaştırıcı nitelikte olmalıdır. Bunu biraz daha açarsak şöyle diyebiliriz : Çocuğun giyimi, kuşamı, saç uzunluğu ve şekli, yürüyüşü ve diğer davranışları kendi cinsininkine benzemelidir. Bunun için kıza «kız»a yakışacak, erkeğe de «erkek»e yakışacak bir şekil verilmelidir. Kız beklentisi içinde olup da erkek, erkek beklentisi içinde olup da kız çocuğu olanların bu konudaki yanlış davranışları, çocuğun cinsel yönden normal gelişmesini ve sonuç olarak da kişiliğinin cinsiyet temeli üzerine oturmasını engeller.

Psikologların kanısına göre, cinsel gelişim evrelerini, normal olarak atlatan bir çocuk, erinlik yıllarında görülen bunalımları daha kolay atlatmaktadır

Kızlarda ilk aybaşı kanamasının görülmesi ve erkeklerde gece rüyaları ile ilk meni boşalmasının olmasıyla erinliğe (bulûğa) erişilir. Hazırlıksız karşılaşıldığı zaman bu olgu çocukta şok etkisi yapabilir. Bundan sonra, cinsel gelişimde yeni bir dönem (genital dönem) başlar. Bu zamanda karşı cinse yönelik ilgiler görülür. Erinlik öncesi olan 6 - 12 aylık dönemi de içeren bu yeni dönem «Ergenlik» adını alır ve 7 - 8 yıl sürer. Çocuğa asıl cinsel eğitim, bu dönemin başlarında verilir. Verilecek eğitim, bu döneme hazırlayıcı niteilkte olur. Çocuk, bu dönemde, ya ilkokul son sınıfta ya da orta okul sınıflarındadır. Böyle olunca, bu zamanda cinsel eğitim verme sorumluluğu, ana - babalar yanında, ilk ve orta öğretim öğretmenlerine düşer. Yeri ve zamanı gelince bu eğitimi ana ve babalar veremiyorsa, kız çocuklara teyze, hala; erkek çocuklara da amca, dayı gibi yakın akrabalar verebilir. Şunu da hemen belirtelim ki, cinsel eğitimi herkes veremez. Bunu gerçekleştirecek kişinin, cinsel olgunluğa erişmiş, cinsel sorunları olmayan aynı cinsten bir kimse olması gerekir. Cinselliğin kendine özgü bir gizliliği vardır. Sınıf ortamı içinde, tıp gibi mesleki eğitim dışında, cinsellikle ilgili her şey açık seçik anlatılamaz. Diğer öğretim konularında kullanılan yöntemler, bu konuda her zaman uygulanamaz. Uygulanacak yöntemlerin de konunun niteliğine uygun düşmesi gerekir. Çocukla kişisel görüşmeyi gerektiren özel bir sorun çıkmadıkça, cinsel eğitimin «dolaylı» ve «genel» bir yöntemle verilmesi uygun olur. Bunda da Tabiat Bilgisi konularından yararlanılır. Önce, bitkilerdeki tozlanma ve döllenme olgularından hareket edilir. Daha sonra, çocuğun görüp tanıdığı çevredeki evcil hayvanların doğum olguları örnek olarak alınır. Bu da insanların cinsel yaşamları ile ilişkili bilgilerin öğrenilmesine katkıda bulunur. Bu arada, artık ortaokul yıllarına gelindiğinde gerek bitki, gerek hayvan ve gerekse insanlar arasında görülen cinsel ilişkilerin sonucu olarak ortaya çıkan yeni kuşakların şematik ifadesi (kalıtımın geçişini gösteren Mendel Yasalarının açıklanması) çocuğun cinsellik konularına karşı olan ilgi, merak ve tecessüsünü bir ölçüde giderir.

Cinsel eğitim verilmesinde en kritik dönem, belirttiğimiz gbii, **erinlik öncesidir.** Bu dönemi, ana-baba ve öğretmenler gibi çocukla yakın ilgisi olan herkes tanıyabilir. Çünkü, bu dönemde, çocukta gözle görülen bazı büyük değişiklikler olur. En başta boy uzaması dikkati çeker. Ses kalınlaşmaya başlar. Erkeklerde sakal, bıyık çıkar. Kızlarda göğüs kabarır, kalçalar genişler. Her iki cinste de eller, ayaklar büyür. Yüzde çocukluğa özgü sima kaybolur. «ergenlik» adı verilen sivilceler çıkar. Bütün bunlar, çocuktaki iç salgı bezlerinin, özellikle de cinsel salgı bezerinin çalışmalarını artırmalarının bir sonucudur.

Yukardaki belirtilerin en çok ve hızlı görüldüğü bir zamanın sonunda çocuk, erinliğe erer Tabiî, bun-

→

da, kalıtımın ve iklimin de rolü vardır. Ülkemizde kızlar, ortalama olarak, 12 - 13 yaşlarında, erkek çocuklar da ortalama olarak 14 - 15 yaşlarında erinliğe erer. Bundan 1 - 2 yaş önce ve 1 - 2 yaş sonra erenler de vardır. Yaptığımız bir araştırmada kız çocukların % 2'sinin 9 - 11 yaşlarında, % 1,5'inin de 17 - 18 yaşlarında erinliğe erdikleri görülmüştür. (1)

Ergenlik çağında çocukta bedensel değişiklikler yanında psikolojik değişiklikler de olur. Çocuk, çevresinden kıyı bucak kaçar. Yorgun görünür. Özellikle kızlarda baş ve bel ağrıları olur. Çocuk, arada sırada, sessiz sedasız kendi odasında dinlenme ihtiyacı duyar. Hatta, kimi zaman, ana - baba ve öğretmen otoritesine karşı gelir. Çocuğun huy ve davranışlarında değişiklikler olur. Bunları bilmek ve çocuğa, ona göre, anlayışlı davranmak da cinsel eğitimin bir parçası olarak kabul edilebilir. Çocuk erinliğe erdikten sonra, 3 - 4 yıl gibi uzunca bir süre devam eden bu dönemde çocukla olan ilişkiler, her zamankinden daha çok, bir rehberlik anlayışı içinde sürmelidir. Çocuğun bu zamanda rehberliğe daha çok ihtiyacı vardır. Bu sırada cinsel etkilerin yarattığı birtakım davranış değişiklikleri de görülür. Bunların bazıları yaratıcı etkinliklere yöneliktir. Şiir ve roman yazma denemelerine girişmek gibi. Bunları, bol bol kitap okumalarla beslemek gerekir. Çocuğu, bu zamanda, öğrenci kolları gibi sosyal etkinliklere yöneltmenin, özellikle spora, müziğe ve koleksiyon yapmaya teşvik etmenin çok yararı olur. Böylece erinlik çağının sıkıntı ve bunalımları, bu ve benzeri etkinliklerle kısmen hafifler ve eğitsel amaçlara yönelmiş olur.
zamanında gereği gibi cinsel eğitim almayanlar da karşı cinsin özelliklerini taşıma, kendi kendini tatmin, narsistlik, rontgencilik, fetişizim, eşcinsellik, göstermecilik (teşhircilik), sadizm ve mazohizm gibi cinsellik ile ilgili anormal davranışlar da görülür. Bunların bazıları eğitimcinin etki ve telkineri ile giderilebilir. Bazıları da ciddi sorunlardır. Ancak hekim tarafından iyileştirilebilir. Bunlara engel olmak için, zamanında cinsel eğitime uygun davranış içine girmek ana - baba ve eğitimciler için bir görevdir. Çocukta yukardakine benzer sorunlar görüldükçe, bu konularda bilgi vermek, bu sorunlara karşı çocuğu bilinçlendirmek de eğiticinin ya da rehber öğretmenin görevidir. Bu işin rehber ile karşılıklı görüşmelerle yapılacağı zamanlar olmakla birlikte, her zaman bu yola gitmek de doğru omayabilir. Bunun için, çocuğa ya da gence, cinsel eğitimi konu alan bilimsel kitaplar da tavsiye edilebilir. Bu sırada, insan bedenini açıklayan anatomi atlasları da yararlı olur.

Görülüyor ki, cinsel eğitim, çocuk doğduktan yetişkin oluncaya kadarki 15 - 16 yıllık uzun bir dönemde, değişik zamanlarda, değişik ders ve etkinlikler aracılığıyla, değişik yöntemlerle verilen bir eğitimdir. Daha çok da eğitimcinin eğitimi ile ilgilidir. (2) Hele, ana ve babanın çocuk eğitimine karşı bilgilendirilmesinin rolü büyüktür. Eğitim kitapları yanında, geniş halk kitlelerinin, radyo ve televizyon gibi iletişim araçları ile aydınlatılmaları gereği de ortadadır.

---

(1) Binbaşıoğlu, Cavit. «Kızlarda Ergenlik çağı davranış problemleri üzerinde bir inceleme». **Eğitim Alanı.** Yıl: 8, Sayı: 83, s. 5. (Ocak, 1975)

(2) Daha yüksek okullarda **«Eğitim Psikolojisi»** dersinde **«Cinsel Eğitim»** konusu işlenirken bazı öğrencilerin, bu ve benzeri bilgileri öğrenmenin geç kalmış olduğunu söylemeleri, özellikle erinlik yıllarında cinsel eğitim bilgilerine ne kadar ihtiyaçları olduğunu gösterir.

[Ocak 1988, Sayı: 97]